Број 181. У Новом Саду, у суботу 20. августа (2. септембра) 1911. Година XLVI.

„Застава“ излази сваки дан двапута а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Продаја патријаршијске земље у ковиљском риту.

Горњи Ковиљ, 14. авг. 1911.

Ових дана је продана на лицитацији у закуп патријаршијска ритска земља на 12 година Савезу Земљорадничких Задруга.

Овом се приликом и опет поступало при лицитацији са мосталско подрепашком методом. Народ је опет остао изигран.

Народ тражи, да се земља продаје парцелирана све по 2 јутра, да може и сиромашнији ратар купити непосредно земљу, а откад смо у самосталској ери стално се продавала манастирска земља у великим комадима. Ево тако је учинила и патријаршија. Народ добије земљу тек из друге и треће руке. Тим начином се помаже само спекулантима и велепоседницима, а убија опстанак средњем ратарском сталежу.

Народ хоће непосредно од патријаршије, да купи земљу

Господа не осећају како је силно огорчење избило, кад се лани пред огромним бројем народа продала манастирска земља двојици велепоседника. Том су се приликом самосталска господа једва извукла пук м преваром, да су поменути закупници тобоже заступници Савеза Српских Земљорадничких Задруга.

Преварени је народ ове године управио молбу на патријарха са више од 200 потписа, да се земља продаје у малим парцелама. Али није ништа помогло. И патријаршијска се земља продавала у великим комплексима уз отворен протест сакупљеног народа. У лицитацији је тек неколицина учествовала. Међу лицитантима су биле и четири земљорадничке задруге: горњоковиљска, доњоковиљска, новосадска и карловачка.

На задругама би остала лицитирана земља, да их није Ђермановић просто изиграо. Премда су задруге биле готове дати и преко 60 круна по јутру Ђермановић их је саветовао, да у најгорем случају плате 50 круна по јутру. Задруге нису знале колики је оферт савеза, те су послушале Ђермановића, рачунајући, да ће надмашити оферт савеза. Али се преварише.

Патријарх усвоји оферт савеза (59 круна по јутру). Тако земља остаде на савезу, и за друге тек сад провидеше „пријатељске савете“ Ђермановића. Тиме је савез очито повредио интересе задруга, јер ће савезу земљу скупо наплатити.

Ми немамо ништа против савеза, кад савез купује земљу у оном случају само, кад је задруге не могу непосредно куповати т. ј. кад заиста врши оно, ради чега је и створен.

Али отворено протестујемо кад својим посредовањем крњи интересе задруга, и кад им се намеће за тутора и онде, где га задруге апсолутно не требају.

Ово је за савез врло карактеристично, јер ово није први случај, да долази у опреку са задругама.

Оваки и слични случајеви бацају тамну сенку на савез; представљају га народу као спекуланта.

Задругама је отета прилика, да дође непосредно до земље.

Савез је својим поступком изазвао огорчење у народу и у задругама.

Нека у будуће савез остави одрешене руке задругама.

Задругар.

Прослава песника Каћанског.

На Вел. Госпојину одржана је прослава Стевана Вл. Каћанског у Сентомашу. Светковину је приредило београдско певачко друштво „Каћански“. Том приликом је на кући пуковника Бекића подигнута споменплоча неумрлом песнику.

Светковина је протекла у највећем миру. Света је било осам до девет стотина. О значају и раду песникову говорило је њих тројица.

Др. Вој. Рашић из Београда оцртао је укратко историју песникову и изнео његову заслугу као српског родољуба.

Професор Јов. Живојновић из Новог Сада у подужем говору је испричао, шта би данашњи нараштај требао да учини, да се одужи неумрлој сени песника Каћанског. Он је мишљења, да је данашње доба много занемарило свој српски позив и да много наше дело не одговара идеалима највећег Србина Каћанског.

Др. Живко Продановић од прилике рекао је ово: Покојни деда Тривун, отац песника Каћанског, је после погреба сина свог плакао четири дана и четири ноћи, и ма како да су га тешили, непомично је гледао показујући прстом на југ. Тек кад је дошао к себи, дознала се права истина. Био је толико тронут парадом и почашћу при сахрани свога јединца у Београду, да је за неко време скоро изгубио моћ говора, само се тако може протумачити, што је строга старац доцније и јавно признао, да није имао право, што је држао да му је син Стеван за свагда изгубљен. Али Каћанскога нису напустили само његови најближи и најрођенији. Цео српски народ није могао за дуго да га разуме, јер његове песме и сувише су много тражиле од Србина. А прилике у то доба беху тако јадне на све стране, да није чудо, што тадашњи оронуо дух није могао да појми дивовски полет његових жеља. На све стране је овладало разочарање, изгледало је да је најмилије у Србина за свагда закопано, и да је узалудна свака нада, да ће Србин икада бити слободан. Чак и поуздање у самога себе беше поломљено.

Па ипак српско срце ни тада није клонуло. Штавише, у тим најјаднијим приликама је било понајвеће. У том мрачном добу поникоше у Српству тма великих људи, а међу њима скоро да се понајвише успужао Ст. Вл. Каћански. Он је учио да ће српски народ тек тада бити моћан и силан, кад буде сигуран у своју снагу, а све дотле да ће робовати спутан од противника. Отуда су његове песме и писане, не само његовом крвљу, него и крвљу српскога народа.

Те у њима и нема нити милости, нити мекуштва. А шта је најлепше, код њега је све било малушно и незнатно, када је било у питању српско име. А то је на крају крајева Србин морао заволети, морало му је годити. Те није непојмљиво, што многа његова мисао није само његова посебна, него целога српскога народа. Он је полагано продрео и у најзапуштенију ћелију српскога сина, и тешко да има данас краја где се његове песме не оре. Особито откако су наши највећи критичари изрекли своје дивљење о његовим делима. Ако ико, он је највише учинио, да јединство српскога народа на културном пољу буде што чврће. Иако једном у далекој будућности Срби буду постигли што им је у души, то је највећа заслуга српскога Барда Стевана Каћанског. Јер он није спевао само што је лепо и истинито, он је свом својом снагом се залагао за правду и правичност, а ова на крају крајева мора и Србину донети сретније дане.

Сви су говорници мирно саслушани, а после тога је „Каћански“ певачко друштво посетило сестре песникове, Ружицу и Бојану, које су до суза тронуте биле.

Сентомаш 1911.

Како Куенова влада добива поверенице?

Пишу нам из Вршца: Срби вршачки представници и социјалисте поднели су предлог, да се Куеновој влади изјави неповерење. Тај је предлог у седници вршачког представништва 18. (31.) аргуста о. г. одбијен са 58 против 39 гласова. Немачка грађанска странка, која је до сада била у опозицији, овом приликом је изневерила. Велики жупан израдио је, да влада пошље 100 хиљада круна за градњу болнице у Вршцу. Допис владин у тој ствари метнут је на дневни ред пре предлога, којим треба да се изгласа неповерење. Осим тога обећала је влада преко великог жупана Данијела, да ће још ове јесени отворити у Вршцу подрумарску школу и да ће дозволити градњу железнице од Вршца у Карашку долину. Да би пак задобио немачку грађанску странку, велики жупан је отишао на забаву немачких ђака, против које су грмели мађарски листови. На тај су начин укроћени немачки јунаци и они бацише копље у трње. Неки не дођоше, а неки гласаше за владу...

Политички положај у Будимпешти.

У јучерашњој седници Кошутове странке решено је, да се настави у угарском сабору опструкција, а Куенова је влада очекивала, да ће се у тој седници изрећи раскидање веза са Јустовом странком. Истина је, покушали су посланици Ленђел, Јармаји и још неки, да изазову раздор, али су остали усамљени. Сад владини листови поричу, да је Куен очекивао расцеп у опозицији, а зна се поуздано, да је баш то очекивао и да је због тога говорио, да ће се у септембру променити прилике у корист владину Сад је јасно, да се Куенова влада нема чему надати и да не може спровести оно, на што се обвезала у Бечу. „Аз Ујшаг“ пак доноси, како ће се у случају кризе један део владине странке спојити са Јустовом странком у сврху, да образују владу, која ће увести опште бирачко право. Та би нова коалиција спровела у сабору закон о општем бирачком праву, прорачун и друге државне потребе, па онда расписала нове изборе посланика.

Обзорашки лисци и Срби.

Писање „Српске Ријечи“ довело је оне око „Обзора“ у незгодан положај. Хоће да се истичу као неки пријатељи Срба, а овамо се из целог њиховог држања види, да нису пријатељи српског народа. Да би оприли „Српску Ријеч“, обзорашки лисци тврде, да „Српска Ријеч“ пише против хрватско-муслиманског пакта као и „Босниште Пост“. Е гле ти њих! А зашто не кажу обзорашки лисци, против кога је уперен хрватско-муслимански пакт? Шта му је темељ? Ако тај пакт није уперен против Срба, зашто је онда склапан без Срба?! Нашто је уопће био потребан тај пакт? Прва је тачка тога пакта, да се званични језик назове хрватским или српским, дакле да се хрватском имену даде првенство. Хрвати (иако су у Босни мањина) не могу да трпе, да се званични језик зове српско хрватски, дакле да српско име буде на првом месту. За љубав тога, да хрватско име дође на првом место, погазили су Хрвати реч, задату Србима, па су издали интересе кметова. Па ипак „Обзор“ тражи, да Срби тај пакт хвале. Заиста нечувена дрзкост.

Хрватско-муслимански пакт је склопљен у сврху, да се Срби стерају у мањину и да се Србима стукну рогови, — како рече један Хрват, а „Обзор“ тражи, да Срби не пишу против тога пакта, јер — забога — онда пише њихов лист као и „Боснише Пост“. Тако могу обзорашки лисци да пецају самосталске сомове у Загребу, али Србе у Босни и Херцеговини неће упецати Ако Хрвати немају задњих мисли, што су правили пакт са муслиманима? То питају Срби у Босни и Херцеговини, који уосталом не требају лукавих савета из обзорашке кухиње. Што се пак обзорашки лисци љуте на „Заставу“, ми их разумемо, јер им „Застава“ квари великохрватске планове. Обзорашки лисци подмећу, кад тврде, да су радикали вазда спремни на уцењивачку политику против Хрватске. Радикали ће се увек борити за слободу и самосталност Хрватске и Славоније, али никада се неће одрећи српских захтева. То је оно што обзорашке лисце ждере, јер да нема радикала, они би Србе утопили у јединствени народ са благословом загребачких самосталаца.

„Не могу извршити своје мисије“.

Тако грме они око „Обзора“ у 241. броју. Каква је то мисија, то нам не кажу обзорашки лисци отворено Обзораши виде, да је за одбрану словенског југа монархије потребно наше народно уједињење, те подељени овако, како смо данас, не можемо извршити своје мисије. Тако „Обзор“, а барон Хлумецки у „Естерајхише Рундшау“ пише, да је потребно уједињење словенских земаља на југу монархије, да би та нова словенска земља била привлачна снага за Србију и Црну Гору, а можда и остале српске земље. Хлумецки пише, да би та нова словенска земља на југу монархије бројала 5 милиона душа, а Србија и Црна Гора једва имају половину од тога броја. Добивши превагу Велика Хрватска привукла би себи Србију и Црну Гору и у себе утопила можда и без борбе. Још је Хлумецки у „Естерајхише Рундшау“ нагласио, да је задаћа Велике Хрватске, да Србију и Црну Гору увуче у сферу Аустроугарске и да се само на тај начин може решити питање јужних Словена у корист Аустроугарске. Је ли то та мисија, о којој говори „Обзор“ — или је можда која друга? Што не каже јасно, да га сви разумемо?

Српски дом у Њујорку.

Од М. И. Пупина, председника српског културног и добротворног фонда у Њујорку (Америка) примили смо извештај, да је тамо на Велику Госпојину ове године освећен српски дом и српска штампарија. Програм свечаности био је објављен у савезном органу „Србобрану“. Адреса српског дома је: New York 443 West 22 nd Street. Као што се види, Срби у Америци све лепше напредују, те су у Њујорку већ основали српски дом и прву српску штампарију.

Кратке вести.

— Осмогодишње пастирче Ђорђе Сабо, у Ђуру, расрдио се на свога газду и запалио му је из освете сламу. Изгореле су 24 куће и прилична количина хране. Дете је ухапшено, а народ га је хтео линчовати

— Из Давоша јављају, да се код Банла срушила нова железничка ћуприја, која је тек била у градњи. Са ћупријом пало је у дубину 30 радника од којих су 15 остали на месту мртви, а 15-рица су тешко рањени.

— У Паризу су ове године имали велике неприлике због оскудице у води. Сад у Паризу намеравају, да доведу воду из Женевског језера, која је добра, и да за градњу водовода утроше 350 милиона круна.

— У Кошутфалви (Бачка) забављали су се у бирту Игнац Шадл, прота-парох и реформатски кантор Миклош Сас, па су се пред зору завадили и потукли. Поп је кантора оборио и ударио о билијар тако лако, да му је сломио три ребра, а после тога отишао је у цркву, да службу служи.

— У Прагу је побегао један болесник пошто је оздравио, али је собом повео и своју неговатељку — калуђерицу, у коју се заљубио.

— Један енглески научењак упозорио је Енглезе, да штеде угаљ, јер ће га нестати за 175 година, по његовом рачуну.

— У Адири (Шпанија) причестио се католички поп за време службе, но одмах је добио грчеве Лечници су установили, да је у вину било сичана и стрихнина. Ухапшен је поп Фландека, јер се на њега сумња, да је метнуо отров у путир из освете.

— Глухонема Амалија Шнепф у Линцу састала се са својим глухонемим љубавником, неким Котеборским, који је изненадно извадио револвер и пуцао на своју љубавницу. Узрок је несрећна љубав. Амалија је била распуштеница, а Котеборски је као келнер оглувио и онемио.

— У Загребу се ушло у траг, да су непознати зликовци подизали мировину уместо умрлих пензионипаца. Државна је каса оштећена са 5 хиљада круна.

— Аустроугарска привилегована банка примила је неколико новчаница од 100 круна, које су лажне али тешко их је разликовати од правих. Мисли се, да су ове лажне банке послате из Прага.

— Из арадског војничког затвора побегла су два војничка роба: Стеван Тот из Кечкемета и Јосиф Лангер из Моравске. Још их нису ухватили.

— У државној тамници у Доф-тани (Румунија) побунили су се 36 осуђеника на вечиту робију, па су убили чувара тамничког. Рањен је и управник тамнице. Војска је угушила побуну. Они осуђеници, које војска није убила, метнути су у тешке окове.

Прилажимо у изборни фонд!

Позивамо наше једномишљенике, да прилажу у изборни фонд српске народне радикалне странке. Прилози се шаљу на адресу: Др. Јован Радивојевић-Вачић, адвокат. Земун.

За изборни фонд приложили су: Влада Милутиновић, прота митровачки, 20 круна, Богољуб Малешев из Врањева (сада у купатилу Слијачу) 10 круна.

Време.

Према телеграфском извештају од 1. септембра може се очекивати топло и суво време.

Брзојави „Застави“

Стигли 19. августа.

Ернтал у Ишлу.

Беч. Министар спољних послова, гроф Ернтал, стигао је у Ишл и био код краља на аудијенцији.

Угарски сабор.

Будимпешта. Кад су опсзиционе вође ушли у саборницу, били су одушевљено поздрављени. Посланик Бенедек захтевао је, да министри одговоре на интерпелације. После тога гласало се поименично. У петак и суботу идуће седмице неће се држати саборске седнице.

Судска расправа против Матушека.

Будимпешта. У суботу о држаће се пред овдашњим српским кривичним судом расправа против апотекара Матушека, који је ћушио бана Томашића. Матушек је овамо дотеран из загребачког затвора. Државни одветник Акурти дошао је да буде присутан при расправи. (Томашић не може без Акуртија и Кошутића.)

Одговорни уредник
Мита Клицин.

За своју ципеларску радњу
потребујем три добра
ципеларска помоћника,
који у посао ступити могу одмах
Јован Капларски,
кожарска и ципеларска радња
1411 2—3 **Bács-Szenttamás.**

Већу количину,
сваковрсне сухе рибе,
имадем на продају.
За цену која је умерена, изволте се обратити на потписаног
Вићентије Вукотић
гостионичар и рибарски трговац
1374 2—3 **Земун**—Срем.

За своју
фурунцијску радњу
потребујем више добрих фурунцијских момака, који знају развијати бурек и то, добар и фини, ти имају првенство. Плата је за такове К. 80 месечно са станом и храном
Драгутин Јовановић
Budapest
Pek mester — Vaczi utcza 76.
1381 2—3

Берберска радња
НА ПРОДАЈУ!
Своју берберску радњу која постоји на главном тргу већ 15 година и која одбацује 3000 К годишње прихода.
Због другог подувећа **продајем за 800 К,** одмах муштерије долазе у радњу, радим са 4 огледала, купци који буду дошли увида ради, радо ћу их дочекати.
Јожеф Вачо
бербер и фризер
1377 2—3 Mohol (Bacska).

ЗА СВОЈУ
СТОЛАРСКУ РАДЊУ
потребујем два столарска радника, који би у посао ступити могли одмах.
Александер Милинов
Столар у Сремским Карловцима
1363 2—3

Карловачка вина!!
Изврсна, од више година
црна и бела вина,
ружице, ризлинга, скадарке и фурминта, све одабране феле.
Има још 150 хектолитара нова лањска бела вина, која исто тако као особита препоручујем.
Имам још 10 хекти комовице РАКИЈЕ на продају.
○ ЦЕНЕ СУ УМЕРЕНЕ ○
сва су вина из сопствених винограда
Марко Ј. Поповић
поседник винограда
1132 8—12 у Срем Карловци.

ВИНА
400 ХЕКТИ СРЕМСКА
из сопствених винограда имам
НА ПРОДАЈУ
и то стара црна 8 год. стара ризлинга од 5 год. стара, и друга бела и шиљера по умереној цени. Мустре не шаљем.
Тодор Ранин
886 15—15 Каменица Срем.)

СЛАНА СУВА РИБА!
Приспеће нам за који дан и нудимо г. г. трговцима и препродавцима руску суву сомову, шаранску и осталу слану рибу по најнижој цени. — Поруџбине отправљамо железницом са поузећем.
Петровић и Пантић,
1267 4—5 Вршац (Versecz).

ЗА СВОЈУ КРОЈАЧКУ РАДЊУ
потребујем
● 2—4 помоћника ●
који у посао ступити могу одмах.
Ј. Славковић,
1325 3—4 Митровица (Срем).

ЗА СВОЈУ СТОЛАРСКУ РАДЊУ
потребујем
● 4—5 ПОМОЋНИКА ●
који у посао ступити могу одмах. 1335 2—3
Мита Плачковић,
столар у Ср. Карловци.

За своју опанчарску радњу
потребујем
два добра радника.
Место је стално; посла има целе године, плаћам 30 и 40 потура по пару. У посао ступити могу одмах. 1334 3—3
Кириво Васиљевић,
опанчар у Земуну.

У ПАЖЊУ!
Г. г. произвађачи ракије који желе своје
○ РАКИЈСКЕ КАЗАНЕ ○
по најновијој финанцијској наредби преоправити нека се изволе обратити или послати на адресу
Васа Малочић
казанџија Н. Сад, Кисачка
1348 3—5 улица бр. 29.
Оправљам брзо по врлоумереној цени

Др. Лаза Марковић,
лекар
вратио се с пута и прима болеснике у свом стану у Новом Саду (Деаков Трг 3.) пре подне 11—12 и после подне 3—4 сата. 1388 2—3

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.